

הוא דומה האדם בעולם הזה? לְצַפּוֹר שֶׁהוֹלֵכֶת, כְּשִׁיּוֹצֵאת מִקְנָה וְלֹא מוֹצֵאת מִי שִׂיכְנִיס אוֹתָהּ - כִּי הוּא הָאָדָם, כִּיּוֹן שֶׁהִנְשָׂמָה יוֹצֵאָה, שׁוֹב אֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמִכֵּין אֶת הַגּוֹף, פָּרִט לְאוֹתוֹ הַגּוֹף, מִהָאֹר הַרֵב שֶׁהוֹדְמָן לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּגַן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִתְהַלֵּךְ? ! מִתְהַלֵּךְ הִיָּה לוֹ לומר! מַה זֶה מִתְהַלֵּךְ? אָמַר רַבִּי בַּא, וְכִי חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה? בַּא תִּשְׁמַע, שְׁכָתוֹב אֶת קוֹל, הוּא שְׁכָתוֹב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, וְכֵן (יחזקאל א) וְיִהְיֶה קוֹל מֵעַל לְרִקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר רַב חֲסֵדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כְּתוּב, מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם לו) וְיִהְיֶה קוֹל כְּהַנְבְּאֵי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאֵי, וְהָרִי רַבִּי יְהוּדָה חֲבַרְנִי אָמַר, דְּכָאן צְרִיף דְרִשָּׁא, וְאַתָּם אוֹמְרִים מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה? ! אָמַר רַבִּי אֶלְפִסְנָדְרִי, יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה מְרַכְבָּה הוּא, שְׁהָרִי סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים אָנוּ רְאִינוּ שֶׁהִתְגַּלּוּ כְּאֵן.

שָׁנוּ רַבּוּתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי אַבָּהוּ. אָמְרוּ לוֹ, מִי שֶׁהוּא עֲמוּד הָעוֹלָם - יְמוּתָה? אָמַר לָהֶם, אֵין בֵּית הַדִּין שְׁלֹמְעֵלָה מְעִינִים בְּדִינִי, שְׁהָרִי אָנִי רְאִיתִי שְׁאִינִי נִתֵּן לְמִלְאָף וְלִדְיָן שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁאִינִי כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם.

אָלָא הַדִּין הַזֶּה שְׁלִי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן אוֹתוֹ, וְלֹא בֵּית דִּינּוֹ. וְהִינּוּ מַה שְׁאָמַר דְּוֹד כְּבֻקְשָׁתוֹ לְפָנָיו (תהלים מג) שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֵמָה אָמַר, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ, הוּא לְכַדּוֹ, וְלֹא אַחֲרֵים.

שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בֵּית דִּין שְׁלֹמְעֵלָה מְסַתְּפִים בְּדִינּוֹ. יֵשׁ מֵהֶם שְׁנוּטִים לְכַף זְכוּת, שְׁמֵרָאִים זְכוּתוֹ שֶׁל

בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְצַפּוֹרָא דְּאֲזַלְתָּ, כִּד נִפְקַת מִקְנָה, וְלֹא אֲשַׁפְּחַת מֵאֵן דְּאֲכַנִּישׁ לָהּ. כִּי הוּא הָאָדָם, כִּיּוֹן שֶׁהִנְשָׂמָה יוֹצֵאָה, שׁוֹב אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וּמִכֵּין. בַּר הַהוּא גּוֹפָא, מְנַהֲרֵנוּ טוֹבָא דְּאִיזְדְּמָן לִיָּה לְאֲשַׁתְּעֲשַׁעא בְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִתְהַלֵּךְ, מִתְהַלֵּךְ הִיָּה לִיָּה לְמִימַר, מַהוּ מִתְהַלֵּךְ. אָמַר רַבִּי בַּא, וְכִי חוֹשְׁבִין בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה.

תַּא שְׁמַע, דְּכְתִיב אֶת קוֹל, הוּא דְּכְתִיב בֵּיה (שם יט יט), וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. וְכֵן (יחזקאל א כו)

וְיִהְיֶה קוֹל מֵעַל לְרִקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר רַב חֲסֵדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כְּתִיב, מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (שם לו ז) וְיִהְיֶה קוֹל כְּהַנְבְּאֵי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאֵי, וְהָא ר' יְהוּדָה חֲבַרְנִי אָמַר, דְּכָאן צְרִיף דְרִשָּׁא, וְאַתָּם אוֹמְרִים מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְפִסְנָדְרִי, יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה מְרַכְבָּה הוּא, דְּהָא רְזִין עֵילְאִין אָנּוּ חֲזִינָן דְּאִתְגַּלְיָין הַכָּא.

תַּנּוּ רַבּוּנָן, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי. עֲאֵלוּ קַמִּיָּה ר' פִּנְחָס, וְר' חֲזִיָּא, וְר' אַבָּא. אָמְרוּ לִיָּה, מֵאֵן דְּהוּא קִיּוּמָא דְּעַלְמָא, שְׁכִיב. אָמַר לוֹן, לֹא בִי דִינָא דְּלַעֲלֵילָא מְעִינִין בְּדִינָאֵי,

דְּהָא אָנָּא חֲזָאֵי דְלִית אָנָּא מִתִּיָּהֵב לְמִלְאָכָא וְלִדְיָינָא דְּלַעֲלֵילָא. דְּאָנָּא לֹאוּ כְּשֶׁאֵר בְּנֵי נְשָׂא. אָלָא הָאֵי דִינָא דִּילִי, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא דִּינֵינִיָּה, וְלֹא בִי דִינֵינִיָּה. וְהִינּוּ דְּאָמַר דְּוֹד, בְּבַעוּתִיָּה קַמִּיָּה (תהלים מג א) שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֵמָה אָמַר, (מ"א ח ט) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ, הוּא בְּלַחֲדוּדִי, וְלֹא אַחֲרָא.

דְּהָא תְּנִינָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בִּי דִינָא דְּלַעֲלֵילָא מְסַתְּפִין בְּדִינּוֹ, אֵית מְנַהוֹן שׁוֹכֵב, בֵּית דִּין שְׁלֹמְעֵלָה מְסַתְּפִים בְּדִינּוֹ. יֵשׁ מֵהֶם שְׁנוּטִים לְכַף זְכוּת, שְׁמֵרָאִים זְכוּתוֹ שֶׁל

דַּנְטָאן לְכַף זְכוּת, דְּאֲחֻזְיִין זְכוּתָא דְּבַר נֶשׁ,
וְאִית מְנַהוּן דְּנִטְאן לְכַף חוּבָה, דְּאֲחֻזְיִין חוּבָה
דְּבַר נֶשׁ. וְלֹא נִפְיָק אִינִישׁ מִן דִּינָא, כְּמָה דְּהוּא
בְּעִי.

אָבֵר מֵאֵן דְּדֵאִין לִיה מְלָפָא עֵילָאָה, דְּשִׁלִּיט
עַל פּוּלָא, הוּא טַב, וְלֹא יָכִיל אִינִישׁ
לְמַהוּי בְּהוּא דִּינָא, בַּר טַב. מֵאִי טַעֲמָא, דְּהָא
תְּנִינָן, מְכִילוּי דְּמְלָפָא עֵילָאָה, נְטִי לְזְכוּתָא
תְּדִיר, וְהוּא פּוּלִיָּה צַד רַחֲמֵנוּתָא, וּבְיָדוּ
לְשִׁבְקָא לְחֻטְאִין וְחוּבִין, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב,
(תהלים קל ד) כִּי עֲמַךְ הִסְלִיחָה וּגּוֹ', וְלֹא עִם אַחֵר.

וּבְגִין כִּף בְּעֵינָא קָמִיָּה דְּהוּא יְדִין דִּינָאִי, וְאִנָּא
אִיעוּל תְּלִיסַר אַבְבֵי לְעֵלְמָא דְּאֲתִי, דְּלֹא
אֲעַבְרוּ לֹוּן בַּר אַבְהָתָא, וְלֹא יְהֵא מֵאֵן דִּימְחִי
בְּיָדִי, וְעוּד דְּלֹא אֲתַבַּע רְשׁוּתָא מְנַהוּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה, וְחֻמוֹן בִּי מְרַעִיָּה, דְּלֹא
הָוָה הוּא תַּמָּן. תְּוֹוְהוּ, וְלֹא הָוָה יָכִיל חַד
מְנַהוּן לְמַלְלָא בְּפּוּמִיָּה, מְדַחִילוּ רַבָּה דִּיהוּת
עֵילִיהוּן. עַד דְּהוּוּ יְתַבִּי, סְלִיק לֹוּן רִיחִין
דְּבוּסְמִין סְגִיאִין, וְכָל חַד וְחַד מְנַהוּן אֲתִישֵׁר
חִילִיָּה, עַד דְּחֻמוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָוָה מְמַלְל
מְלִין, וְלֹא הָוָה חֻמָּאן אַחֲרָן בַּר מִינִיָּה.

לְבַתֵּר עֵידוֹן, אָמַר לֹוּן רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֻמִּיתוֹן
מִיָּדִי. אָמַר לִיה ר' פְּנַחֶס, לֹא, אֲלֹא
פּוּלְנָא תְּוֹוְהִין עַל דְּלֹא חֻמִּינָא לָךְ בְּבִי מְרַעֲךָ,
זְמַן רַב, וְכַד חֻמִּינָא לָךְ סְלִיק לָךְ רִיחִין
דְּבוּסְמִין דְּגַנְתָּא דְּעַדוֹן, וְשְׁמַעְנָא קְלָךְ מְמַלְל,
וְלֹא יְדַעְנָא מֵאֵן מְמַלְל עֲמָךְ.

אָמַר לְהוּ, וְלֹא שְׁמַעְתוֹן מְלָה אוֹחֲרָא בַּר
מְדִידִי. אָמְרוּ לָאו. אָמַר לֹוּן, לִית אַתוֹן
חֻזְיִין לְמַחְמִי סְבַר אֲפִין עֲתִיק יוּמִין.
אָמַר לֹוּן, אִימָא לְכוּ מְלָה, תְּוֹוְהִנָּא עַל ר'
פְּנַחֶס, דְּלֹא חֻמָּא. דְּאִנָּא חֻמִּית לִיה כְּעַן

אָדָם, וְיֵשׁ מֵהֶם שְׁנוּטִים לְכַף
חוּבָה, שְׁמַרְאִים חוּבָה שֶׁל אָדָם,
וְלֹא יוֹצֵא הָאִישׁ מִן הַדִּין כְּמוֹ
שֶׁהוּא רוֹצֵה.

אָבֵר מִי שְׁדָן אוֹתוֹ הַמְּלָךְ הַעֲלִיוֹן,
שְׁשׁוּלֵט עַל הַכֹּל, הוּא טוֹב, וְלֹא
יָכוֹל אִישׁ לְהִיטֵב בְּאוֹתוֹ דִּין, פְּרִט
לְטוֹב. מַה הַטַּעַם? שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ,
מִדַּת הַמְּלָךְ הַעֲלִיוֹן נוֹטֶה לְזְכוּת
תְּמִיד, וְהוּא כְּלוּ צַד שֶׁל רַחֲמֵנוּת,
וּבְיָדוֹ לְעֹזב הַחֻטְאִים וְהַעֲוֹנוֹת.
זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם קל) כִּי עֲמַךְ
הִסְלִיחָה וּגּוֹ', וְלֹא עִם אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כִּף בְּקִשְׁתִּי לְפָנָיו שֶׁהוּא
יְדִין דִּינִי, וְאֲנִי אֲכַנֵּס לְשִׁלְשָׁה
עֶשֶׂר שְׁעָרִים לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁלֹא
עָבְרוּ אוֹתָם רַק הָאֲבוֹת, וְלֹא יִהְיֶה
מִי שְׁיִמְחָה בְּיָדִי, וְעוּד - שְׁלֹא
אֲתַבַּע מֵהֶם רְשׁוּת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבַר, וְרָאוּ אֶת
בֵּית חֲלִיו שְׁלֹא הָיָה שֵׁם. תְּמַהוּ,
וְלֹא יָכֹל אֶחָד מֵהֶם לְדַבֵּר בְּפִיו
מִהִירָאָה הַגְּדוּלָּה שֶׁהִיטָּה עֲלֵיהֶם.
בְּעוֹדָם שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, עָלוּ לָהֶם
רִיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים רַבִּים, וְכָל
אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם הִתְחַזַּק כַּחוֹ, עַד
שֶׁרָאוּ אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיָה
מְדַבֵּר דְּבָרִים, וְלֹא הָיוּ רוֹאִים
אַחֲרֵים חוּץ מִמֶּנּוּ.

אַחַר זְמַן אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הֲרֵאִיתֶם דְּבַר? אָמַר לוֹ רַבִּי
פְּנַחֶס, לֹא, אֲלֹא כְּלָנוּ תְּמַהִים עַל
שְׁלֹא רָאִינוּ אוֹתְךָ בְּבֵית חֲלִיךָ זְמַן
רַב, וּכְשֶׁרָאִינוּ אוֹתְךָ, עָלוּ אֵלֶיךָ
רִיחוֹת שֶׁל הַבְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן,
וְשְׁמַעְנוּ קוֹלְךָ מְדַבֵּר, וְלֹא יְדַעְנוּ
מִי מְדַבֵּר עֲמָךְ.

אָמַר לָהֶם, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם דְּבַר
אַחַר פְּרִט לְשִׁלִּי? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר
לָהֶם, אִינְכֶם רֵאוּיִים לְרֵאוֹת אֶת
סְבַר פָּנָיו שֶׁל עֲתִיק הַיָּמִים.

אָמַר לָהֶם, אָמַר לְכֶם דְּבַר, תְּמַה
אֲנִי עַל רַבִּי פְּנַחֶס שְׁלֹא רָאָה,
שֶׁאֲנִי רֵאִיתִי אוֹתוֹ כְּעַת בְּעוֹלָם

בהווא עלמא, לתתא מרבי אלעזר ברי. ובען שדרו בדילי מלעילא, ואחזין לי אתרא דצדיקנא לעלמא דאתי, ולא אתיישר בלבאי דוכתאי, בר עם אחיה השילוני. וברירנא דוכתאי, ואתינא, ואתו עמי תלת מאה נשמתין דצדיקנא, ועילא מנהון אדם הראשון, דהוה יתיב גפאי, והוה הוה ממלל עמי. ובשא, דלא יתגלי חוביה לכל עלמא. בר ההוא דאמרה אורייתא בגיניה, ואתפסי בהווא אילנא דגנתא דעדן.

ואנא אמינא ליה דהא חבריא גלו. אמר ההוא דגליין חבריא בינייהו שפיר, אבל לשאר בני עלמא לא. מאי טעמא, דחס קודשא בריך הוא על יקריה, ולא בשא לפרסומי חוביה, אלא בהווא אילנא דאמר דאכל מגייה.

וקודשא בריך הוא גלי לי ברוח הקודש, ולחבריא, דלישתעו אינון בינייהו, ולא לדרדקי דחבריא, ולאינון דיייתון לעלמא. דהוא (דף כד ע"ב) מלה דלא ידעי כל אינשי, וטעיין ביה, לאו משום חובתא דחב, אלא משום יקרא דשמא עילאה, דבני נשא לא זהירין ביה, וכתיב (שמות ג טו) זה שמי לעולם. ויייתון למשאל מה דלא צריכין לון.

והיינו דכתיב, (שם יט כא) פן יחרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב, מאי ונפל ממנו רב. הכי גזרנא, האי חברא דאורי שמא קדישא לכולא, הוא נפיל ונתפס ואיתא בהווא חובא, יתיר מגייהו, דכתיב ונפל ממנו רב, הרב נופל ונתפס באותו עון.

קרוב לגייה רבי אלעזר בריה, אמר ליה אבא, מה אנא התם. אמר ליה זכאה חולקין ברי, זמן סגי יהא דלא תתקבר גפאי, אבל

ההוא למטה מרבי אלעזר בני. ובעת שלחו בשבילי מלמעלה והראו לי את מקום הצדיקים לעולם הבא, ולא התישר בלבי מקומי, רק עם אחיה השילוני. ובחיתי מקומי, ובאתי, ובאו עמי שלש מאות נשמות של צדיקים, ולמעלה מהם אדם הראשון, שהיה יושב אצלי, והוא היה מדבר עמי, ובקש שלא יתגלה חטאו לכל העולם, רק ההוא שאמרה התורה עליו, והתכסה בעץ ההוא של גן עדן.

ואמרת לי לו אני, שהרי החברים גלו. אמר, אותו שגלו החברים ביניהם - טוב ויפה, אבל לשאר בני העולם - לא. מה הטעם? שחס הקדוש ברוך הוא על כבודו ולא רצה לפרסם חטאו, אלא רק באותו עץ שאמר שאכל ממנו.

והקדוש ברוך הוא גלה לי ברוח הקדש, ולחברים, שהם ידברו ביניהם, ולא לקטנים שבחברים ולאותם שיבאו לעולם. שהדבר ההוא שלא יודעים כל האנשים וטועים בו, לא משום החטא שחטא, אלא משום כבוד השם העליון, שבני אדם אין זהירים בו, וכתוב זה שמי לעלם, ויבאו לשאל מה שלא צריכים להם.

והיינו שכתוב (שמות יט) פן יחרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב. מהו ונפל ממנו רב? כך גזרנו, החבר הזה שמורה את השם הקדוש לכל, הוא נופל ונתפס באותו חטא יותר מהם, שכתוב ונפל ממנו רב. הרב נופל ונתפס באותו העון.

קרוב אליו רבי אלעזר בנו. אמר לו, אבא, מה אני שם? אמר לו, אשרי חלקך, בני. זמן רב שלא תקבר אצלי, אבל באותו העולם את מקומי ואת שלך בחיתי. אשריהם הצדיקים שהם עתידים